

به نام خدا

نگارستان فارسی

چهارم دبستان ...

۱۳۹۷

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: فارسی (مهارت‌های نوشتاری) چهارم دبستان - ۴۹/۱۶

پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: نازیلا بهروان، حسن ذوالفقاری، عبدالرحمن صفاریپور، گلزار
فرهادی، حسین قاسم‌پور مقدم، راحله محمّدی، مهتاب میرایی آشتیانی و فرح نجاران (اعضای شورای
برنامه‌ریزی) - فریدون اکبری شیلدره، معصومه نجفی پاژکی (مؤلفان) - محمّد دانشگر (ویراستار)

مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

شناسه افزوده آماده‌سازی: لیدا نیک‌روش (مدیرامورفنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر
هنری) - جواد صفری (طراح گرافیک، صفحه‌آرا و طراح جلد) - حسین آسیوند، ثنا حسین پور،
راحله برخوردار، سحر خراسانی، مجید ذاکری یونسی و مریم کیوان (تصویرگران) - کامران
انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - حسین قاسم‌پور اقدم، رضا جعفری، زینت بهشتی شیرازی،
احمدرضا امینی، سیده شیوا شیخ‌الاسلامی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید

موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

ناشر: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ پنجم ۱۳۹۷

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و

برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir

یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش
و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های
مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه‌ی فیلم و تکثیر به هر شکل
و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978-964-05-2363-6

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۳۶۳-۶

امام خمینی: امید من به شما دبستانی هاست.

فصل چهارم: فرهنگ بومی ۴۹

درس هشتم: درس آزاد ۵۰

درس نهم: درس آزاد ۵۴

فصل پنجم: نام‌آوران ۵۹

درس دهم: باغچه‌ی اطفال ۶۰

درس یازدهم: فرمانده دل‌ها ۶۵

درس دوازدهم: اتفاق ساده ۷۱

فصل ششم: راه زندگی ۷۷

درس سیزدهم: لطف حق ۷۸

درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟ ۸۳

درس پانزدهم: شیر و موش ۸۸

فصل هفتم: علم و عمل ۹۳

درس شانزدهم: پرسشگری ۹۴

درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند ۹۹

سخنی با آموزگاران بزرگوار ۵

فصل اول: آفرینش ۷

درس اول: آفریدگار زیبایی ۸

درس دوم: کوچ پرستوها ۱۴

فصل دوم: دانایی و هوشیاری ۱۹

درس سوم: راز نشانه‌ها ۲۰

درس چهارم: ارزش علم ۲۵

درس پنجم: رهایی از قفس ۳۱

فصل سوم: ایران من ۳۷

درس ششم: آرش کمان‌گیر ۳۸

درس هفتم: مهمان شهر ما ۴۴

سخنی با آموزگاران بزرگوار

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن، شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های دیداری، شنیداری و خوانداری خویش را به نوشتار درآورد. مهارت نوشتن به نویسنده، این توانایی را می‌دهد تا در مورد مطالبی که می‌خواهد بنویسد، تفکر کند و نوشته‌های خود را پیرایش و ویرایش کند. نویسنده هرچه در به کارگیری هنجارهای نگارشی توانا تر باشد، مطلبی که می‌نویسد، منسجم‌تر خواهد بود و پیام او شفاف و روشن به خواننده، انتقال خواهد یافت. نوشتن، سطوحی دارد؛ املا یکی از سطوح مقدماتی آن است. املا هم مراحل دارد که از آن میان، می‌توان به توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری، نوشتن درست نشانه‌ها و توانایی خوانا و زیبانویسی اشاره کرد. افزون بر آموزش املا، کتاب فارسی چهارم ابتدایی در ادامه‌ی فارسی سوم به سطح پیشرفته‌ی نوشتن (نگارش و انشا) توجه ویژه‌ای دارد؛ لذا به همکاران محترم پایه‌ی چهارم توصیه می‌شود کتاب نگارش سوم ابتدایی را به همراه مطالب کتاب راهنمای معلم آن، مطالعه کنند.

کتاب نگارش به قلمرو نمادهای خطی و نوشتاری زبان و به دیگر سخن به پهنه‌ی مهارت‌های تولید مکتوب زبان می‌پردازد؛ یعنی در کتاب فارسی، زبان‌آموز، اطلاعات و معارف را از طریق متن درس‌ها و آموزه‌ها، دریافت می‌کند و این کار، سبب پرورش ذهن و زبان، گسترش دامنه‌ی واژگان و تقویت توانایی تفکر و تحلیل دانش‌آموز می‌شود که در گفتار و بیان دیدگاه‌ها و حضور فعال در کارهای گروهی و نقد و تحلیل شفاهی، قابل مشاهده و ارزشیابی است؛ اما در کتاب نگارش، آموخته‌ها (مجموعه‌ی دیده‌ها، شنیده‌ها، خوانده‌ها و اندیشیده‌ها) در قالب نوشته، نمایان می‌شوند. افزون بر این در تدوین کتاب نگارش به آموزش درک متن و نگارش با رعایت سیرتدریجی و مرحله‌ای، توجه کافی شده است.

هر درس کتاب نگارش در چهار بخش، طراحی شده است:

۱- فعالیت‌های درس، این بخش در دو صفحه با پنج پرسش، سازماندهی شده است و

به تمرین و تثبیت یادگیری **املا، واژه‌آموزی و دانش زبانی** می‌پردازد.

۲- **هنر و سرگرمی**، این بخش دو نوع فعالیت را با موضوع‌های خوش‌نویسی، جدول و بازی با کلمات در خود جای داده است.

۳- **فعالیت‌های درک متن**، این بخش با هدف کتاب‌خوانی و تقویت درک متن، طراحی شده است. تفاوت این بخش با کتاب‌خوانداری، تولید کتبی بر اساس یافته‌های ذهنی است. دانش‌آموزان پس از خواندن متن به سؤالات پاسخ می‌دهند و ذهنیات خود را به رشته‌ی تحریر درمی‌آورند. مطلبی که بسیار اهمیت دارد، این است که هر دانش‌آموز در سکوت کامل، متن را صامت‌خوانی کند و پاسخ سؤال‌ها را بنویسد. برای بررسی پاسخ دانش‌آموزان، پاسخ یک سؤال را پنج تا ده نفر از آنها از روی نوشته‌ی خود بخوانند. به هیچ وجه این بخش به صورت پاسخ شفاهی پذیرفته نشود؛ آنها باید یاد بگیرند چگونه پاسخ خود را به رشته‌ی تحریر در آورند و با دقت پاسخ دهند.

۴- **نگارش**، این بخش به آموزش نگارش و انشانویسی می‌پردازد و به تعمیق و تجربه‌های یادگیری در این زمینه، اختصاص دارد.

تذکر: همچنان که در فارسی پایه‌ی سوم دبستان، یادآور شده‌ایم، تشدید (ّ) به عنوان یکی از نشانه‌های گفتاری زبان فارسی، آموزش داده می‌شود؛ اما در ارزشیابی درس املا، نمره‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد.

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

درس اول: آفریدگار زیبایی

درس دوم: کوچ پرستوها

فصل اول

آفرینش

آفریدگار زیبایی

درس اول

املا و واژه‌آموزی

۱ سه جمله از متن را که در آنها کلمه‌ی «پاییز» به کار رفته است، بنویسید.

.....

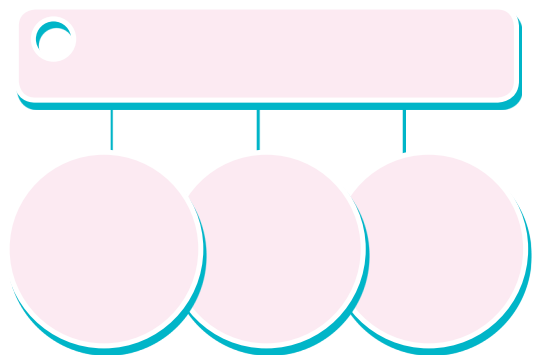
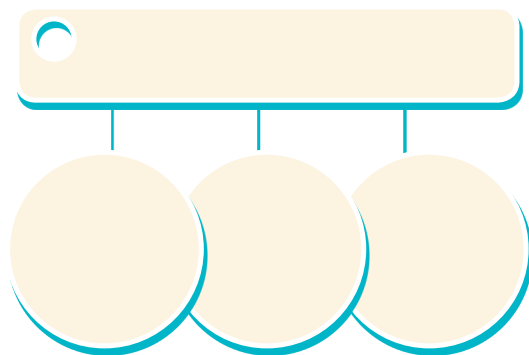
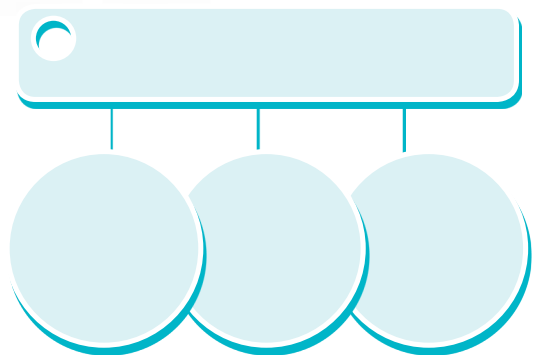
.....

.....

۲ هشت کلمه از متن درس بنویسید که ارزش املائی دارند.

۳ چیزهایی را که در تصویر می‌بینید با توجه به واژه آموزشی این درس طبقه‌بندی کنید و نمودار آن را بکشید.

۱ کلمه‌های زیر را با دقت بخوانید.

جهان‌افروز - هلو - رنگ‌آمیزی - تاب - ارغوانی

آنها را در درس پیدا کنید و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن به کار رفته‌اند با خط خوانا بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ با توجه به متن درس با هر گروه از حروف در هم ریخته، یک کلمه بسازید.

ع . ز . ر . م . ا

و . ب . ن . ص . ر

ط . ه . ق . ر

↓

.....

↓

.....

↓

.....

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

به نام خداوند خورشید و ماه که دل را به نامش خرد داد راه

به نام خداوند خورشید و ماه که دل را به نامش خرد داد راه

۲ این جمله‌ها را در متن درس پیدا کنید و جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

۱ روزی بهار، تابستان، پاییز و زمستان با هم گفت‌وگو

۲ خورشید پذیرفت که بین آنان

۳ سطح رودخانه را با قشر نازک یخ

۴ اول، بهار زیبا و دل‌انگیز قلم به

۵ خورشید از دیدن منظره‌ی طبیعت بهار

۶ کنار جنگل را با بوته‌های انبوه تمشک

۳ کلمه‌های جدول زیر را در جمله‌های بالا پیدا و خانه‌های جدول را پر کنید.

ن					ز	۱
	ف			ذ		۲
		ق	۳			
	ی					۴
			ب			۵
ه						۶

متن زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

می‌خواستم همه چیز را درباره‌ی خدا بدانم. از خانه بیرون رفتم. درختان با برگ‌هایی سبز و قامتی بلند، ایستاده بودند. زیر درختی، گلی تازه شکفته دیدم. گفتم: «چه گل زیبایی!» گل لبخندی زد و گفت: «من زیبا هستم؛ اما خدا از همه زیباتر است. او آفریدگار من است. آن که مرا آفریده، از همه زیباتر است.»

نسیم آرام می‌وزید و دست مهربان خود را بر سر گل‌ها و برگ‌ها می‌کشید. گفتم: «نسیم چه مهربان است!» چهره‌ام را نوازش کرد و گفت: «من مهربانم؛ اما خدا از همه مهربان‌تر است. او آفریدگار من است. آن که مرا آفریده، از همه مهربان‌تر است.»

ناگهان آسمان ابری شد. ابرها به هم پیوستند و باران گرفت. گفتم: «اگر باران بر درختان و دانه‌ها نمی‌بارید، آنها تشنه می‌ماندند؛ رودها و دریاها خشک می‌شدند و هیچ انسان و حیوانی زنده نمی‌ماند.» در این هنگام، ابر غرید و گفت: «خدا دوست انسان‌هاست. اگر لطف خدا نبود، هیچ ابری نمی‌بارید.»

به خانه برگشتم. پدر و مادرم درباره‌ی کتابی که خوانده بودند، صحبت می‌کردند. گفتم: «خوش به حال شما که همه چیز را می‌دانید.» پدر با مهربانی گفت: «عزیزم، دانایان از همه خداست. او همه چیز را می‌داند و دوستدار کسانی است که می‌خواهند بدانند، تا زندگی بهتری داشته باشند.»

۱ از کدام بند می‌فهمیم که خداوند بخشنده است؟

۲ در این متن، چهار ویژگی برای خداوند بیان شده است؛ آنها را نام ببرید.

۳ به نظر شما بهترین عنوان برای این متن چیست؟

با توجه به تصویر، موضوعی را انتخاب کنید و یک بند درباره‌ی آن بنویسید.

موضوع:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توجه:

 با دقت به جزئیات تصویر (رنگ، جهت، شکل، اندازه، نور و...) نگاه کنید.

 آنچه را دیده‌اید در نوشته‌ی خود بیاورید.

 نشانه‌های نگارشی را در نوشته‌ی خود به کار بگیرید.

 خوش خط و پاکیزه بنویسید.

کوچ پرستوها

درس دوم

املا و دانش زبانی

۱ با توجه به متن درس، واژه‌هایی را در جدول بنویسید که حروف زیر در آنها باشد.

حرف	کلمه
ح
ه
غ
ق

۲ کلمه‌های زیر را با حروف مناسب کامل کنید.

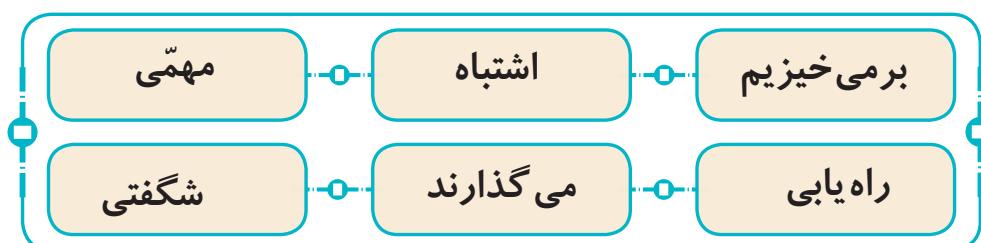
م ... تدل	بع ... ی	ل ... افت
ن ... ر	فرا ... م	ع ... اب

۳ متن زیر را بخوانید و نشانه‌های نگارشی آن را بگذارید. نشانه‌های نگارشی لازم برای متن زیر (.)، (،)، (؟)، (:) و (») است.

روزی مبینا ... زهرا ... هانیه و مریم در حیاط مدرسه نشسته بودند ... مریم گفت ...
 امروز زنگ آخر سر کلاس نمی‌رویم ... زهرا پرسید ... چرا ... هانیه
 گفت ... مگر نمی‌دانی ... قرار است برای مراسم جشن ولادت حضرت محمد(ص)
 به سرای محله برویم ...

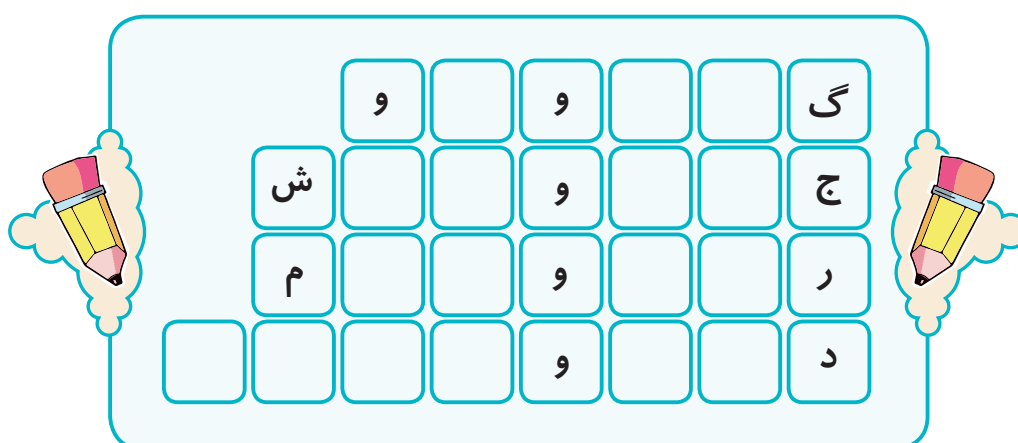

۱ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوانید.

آنها را در درس پیدا کنید و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن به کار رفته‌اند با خط خوانا بنویسید.

۲ کلمه‌های جدول را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

بازمی آید پرستو نغمه خوان بازمی سازد در اینجا آشیان

بازمی آید پرستو نغمه خوان بازمی سازد در اینجا آشیان

۲ کلمه‌های زیر را در جدول پیدا کنید و رنگ بزنید تا با حروف باقیمانده، رمز جدول را پیدا کنید. سپس درباره‌ی کلمه‌ی به دست آمده، دو سطر بنویسید.

مهربان - درستکار - دوستی - آب - شجاع - ادب - سلام

آ	م	ه	ر	ب	ا	ن	ف
د	ر	س	ت	ک	ا	ر	ر
ی	د	و	س	ت	ی	د	ا
گ	ا	ش	ج	ا	ع	ر	ب
ا	د	ب	س	ل	ا	م	ف

رمز جدول:

با توجه به متن درس «**کوچ پرستوها**»، جمله‌ها را به ترتیب رویدادها شماره گذاری کنید:

- جوجه‌ها راه و رسم شکار را از والدین خود می‌آموزند.
- پرستوهای ماده، چهار تا شش تخم سفید رنگ می‌گذارند.
- آنها پس از بازگشت لانه‌های سال گذشته خود را می‌یابند.
- وقتی جوجه‌ها از تخم بیرون آمدند، پدر و مادر، آنها را با حشراتی که شکار کرده‌اند، پرورش می‌دهند.
- پس از آن، خود ساختن و پرداختن لانه را به عهده می‌گیرند.
- ۱ اوایل بهار پرستوها از سفر باز می‌گردند.

کتاب خوانی

در کلاس، داستانی بخوانید و با همکاری گروه، رویدادهای آن را به ترتیب بنویسید.

نام داستان :

.....

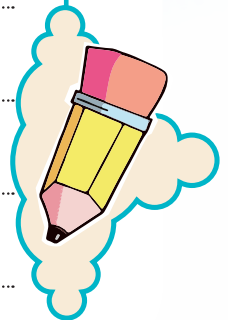
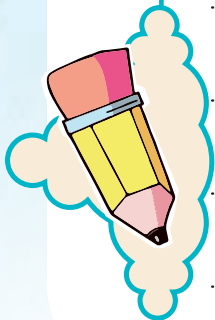
.....

.....

.....

.....

.....

با دقت به تصویر نگاه کنید و آنچه را دیده‌اید در دو بند بنویسید و سپس برای آن عنوانی مناسب انتخاب کنید.

موضوع:

Blank writing area with horizontal lines for text.

توجه:

- با دقت به جزئیات تصویر، نگاه کنید.
- ارتباط میان بندهای نوشته را حفظ کنید.
- نشانه‌های نگارشی را در نوشته‌ی خود به کار بگیرید.
- نوشته‌ی خود را یک بار دیگر بخوانید و پاک‌نویس کنید.

فصل دوم

دانشنامه و موزیک

- درس سوم: رازِ نشانه‌ها
- درس چهارم: ارزشِ علم
- درس پنجم: رهایی از قفس

درس سوم

رازِ نشانه‌ها

املا و واژه‌آموزی

۱ کلمه‌های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویسید.

هوش - فهم - دست نخورده - قهوه‌خانه - جاده - آفرین

.....

۲ قسمتی از درس را که به گفت و گوی «حاکم و پسر» مربوط است، بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۳ با توجه به معنای جمله‌ها، کلمه‌ی مناسب را انتخاب کنید.

وقتی که جوجه‌ها از تخم بیرون می‌آیند، پدر و مادر به آنها می‌دهند. (قضا - غذا)

دانش‌آموزان در مدرسه مشغول ورزش بودند. (حیات - حیات)

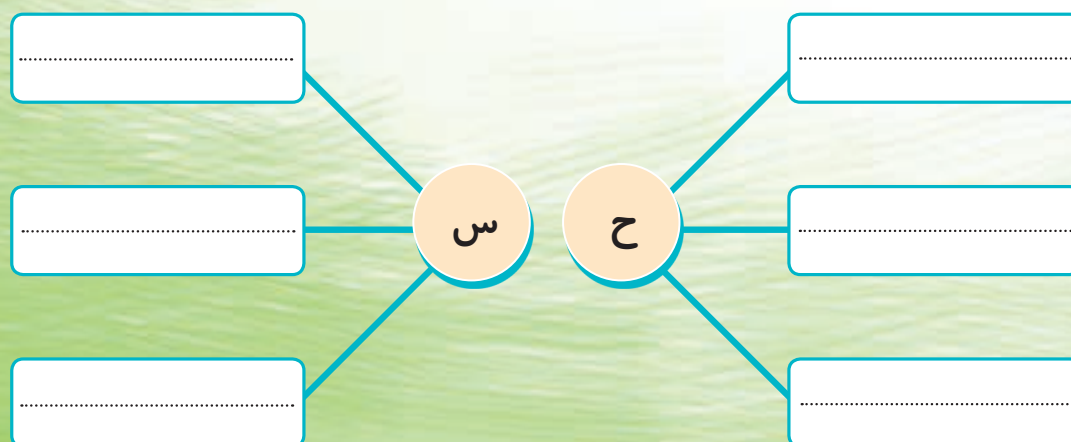
پایه و همه‌ی گفت‌وگوها، توانایی علمی دانش‌آموزان است. (اثاث - اساس)

۱ در جدول زیر، کلمه‌های درس آمده است. پنج کلمه از آنها را پیدا کنید و با هر یک جمله‌ای بسازید.

پ	ت	س	ا	و	خ
چ	ت	م	س	ف	ر
ط	س	ک	ی	ه	ج
و	ط	م	ا	م	ا
ر	ر	ت	ب	ص	د
ن	ف	ر	ز	ن	ه

۲ با توجه به متن برای هر یک از حروف داخل شکل، کلمه بنویسید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین

۲ خانه‌های جدول را به دلخواه با کلماتی از متن درس، پر کنید.

کلمه‌ی سوم	کلمه‌ی دوم	کلمه‌ی اوّل	
			ردیف اوّل
			ردیف دوم
			ردیف سوم

۳ حالا با کلمات هر ردیف یک جمله بسازید؛ به طوری که هر سه کلمه در آن جمله به کار رفته باشد.

	جمله‌ی اوّل:
	جمله‌ی دوم:
	جمله‌ی سوم:

۱ دو متن زیر را با دقت بخوانید. متن کدام یک از کتاب‌های درسی شما شبیه متن (الف) است؟ متن کدام یک از کتاب‌های درسی شما شبیه متن (ب) است؟

الف) خانه‌های نواحی بیابانی ویژگی‌هایی دارند تا خیلی گرم نباشند. دیوارهای این خانه‌ها ضخیم ساخته می‌شوند تا گرما از بیرون وارد نشود. اگر دیوار خانه‌ای کلفت نباشد، خیلی زود با نور خورشید گرم می‌شود و گرما اندک اندک به درون خانه وارد می‌شود. سقف‌های گنبدی شکل خانه‌ها هم باعث می‌شود که گرمای خورشید به پشت بام‌ها نفوذ نکند و از طریق بادگیرهایی که در سقف وجود دارد، هوای خنک همراه با باد به درون خانه وارد شود.

ب) گنجشک و کبوتری با هم دوست شدند. تابستان بود و هوا گرم. کبوتر، کمی می‌پرید و کمی دانه جمع می‌کرد تا در زمستان، بی‌آذوقه نماند. اما گنجشک همه‌اش به فکر بازی و آواز خواندن بود و هرچه کبوتر به او می‌گفت که به فکر زمستان هم باش، فایده‌ای نداشت. تابستان و پاییز رفت. زمستان آمد. سرما و برف همه جا را گرفت. گنجشک که چیزی برای خوردن نداشت به سراغ کبوتر رفت و از او کمک خواست. کبوتر گفت: «جیک جیک مستونت بود، فکر زمستونت نبود؟»

۲ تفاوت‌های متن (الف) و (ب) را در جدول زیر بنویسید.

متن (الف)	متن (ب)
.....
.....
.....

متن‌هایی مانند نمونه‌ی (الف) را **متن علمی** و متن‌هایی مانند نمونه‌ی (ب) را **متن ادبی** می‌گویند.

قصه‌ای را که در این درس خوانده یا شنیده‌اید، بنویسید.

موضوع:

A large rectangular writing area with a light blue border and rounded corners. The area is filled with horizontal dotted lines for writing. On the left and right sides, there are vertical decorative borders featuring colorful flowers and leaves.

توجه:

- با جمله‌ها و عبارات‌های مناسب، نوشته‌ی خود را آغاز کنید.
- نشانه‌های نگارشی را در نوشته‌ی خود به کار بگیرید.
- در نوشتن کلمه‌ها دقت کنید (اندازه، فاصله، اتصال و شکل حروف).
- نوشته‌ی خود را بخوانید و پاک‌نویس کنید.

ارزش علم

۱ جدول زیر را مانند نمونه، کامل کنید.

مشغول	غرق	نمونه: حرکت
-	غ	ح
--	--	حر
---	---	حرک
----		حرکت

۲ در هر ردیف با توجه به متن درس، کلمه‌ی خواسته شده را پیدا کنید.

- ۱ کلمه‌ی سه حرفی که حرف وسط آن (ص) باشد.
- ۲ کلمه‌ی چهار حرفی که حرف اول آن (ح) باشد.
- ۳ کلمه‌ی پنج حرفی که نشانه‌ی (ا) دو بار در آن به کار رفته باشد.
- ۴ کلمه‌ی شش حرفی که حرف آخر آن صدای (ه) باشد.

۳ فرض کنید، مشغول صحبت با دوستان هستید. برای گفتن هر یک از مطالب زیر از چه جمله‌ای استفاده می‌کنید؟

وقتی می‌خواهید روز تولدش را بدانید.

وقتی می‌خواهید درباره‌ی زیبایی گل‌دان روی میز، مطلبی بگویید.

وقتی می‌خواهید به او بگویید پیراهنتان چه رنگی است.

وقتی از او می‌خواهید برایتان آب بیاورد.

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

روزی کشتی گرفتار شد. موج‌های دریا یکی از دیگری از راه می‌رسیدند و خود را به کشتی می‌کوبیدند. ناخدا هرچه کرد، نتوانست کشتی را از میان نجات دهد و در میان امواج گرفتار شدند. حکیم از رفت و وقتی چشم باز کرد، خود را در دور افتاده دید.

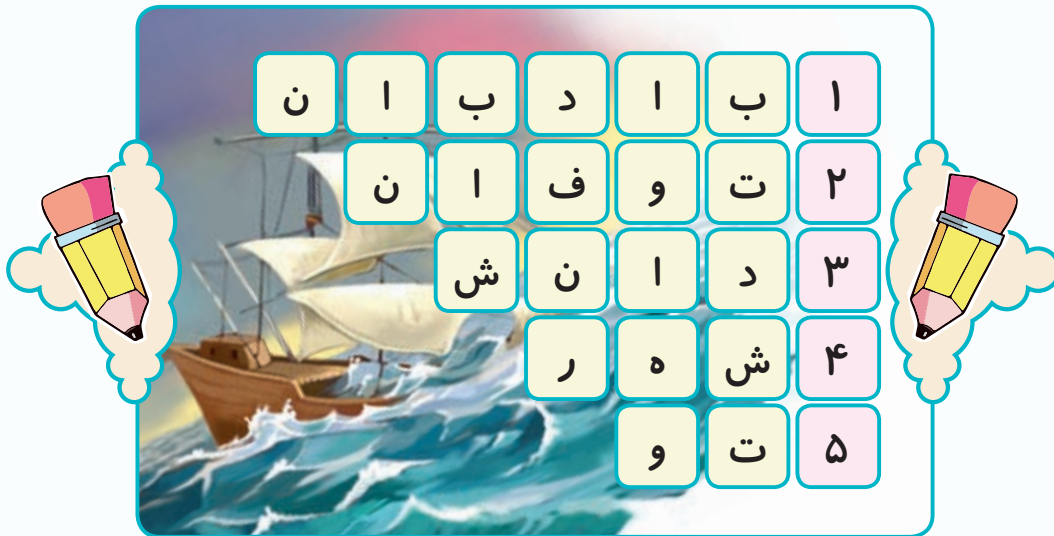
۲ با حروف درهم ریخته‌ی زیر، هر تعداد که می‌توانید، کلمه‌ی معنی‌دار بسازید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

توانا بود هر که دانا بود زدانش دل پیر برنا بود

توانا بود هر که دانا بود زدانش دل پیر برنا بود

۲ برای کلمه‌های داخل جدول، سؤال‌های مناسب بنویسید.

ن	ا	ب	د	ا	ب	ا
ن	ا	ف	و	ت	۲	
ش	ن	ا	د	۳		
ر	ه	ش	۴			
و	ت	۵				

	۱
	۲
	۳
	۴
	۵

داستان زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

چند قورباغه از جنگلی عبور می‌کردند که ناگهان دو تا از آنها به داخل گودال عمیقی افتادند. بقیه‌ی قورباغه‌ها کنار گودال جمع شدند و هنگامی که دیدند گودال خیلی عمیق است به آن دو گفتند که دیگر چاره‌ای نیست؛ شما به زودی خواهید مرد. دو قورباغه این حرف‌ها را نشنیده گرفتند و با تمام توانشان کوشیدند که از گودال بیرون بپرند؛ اما قورباغه‌های دیگر، مدام به آنها می‌گفتند که دست از تلاش بردارند؛ چون نمی‌توانند از گودال بیرون بیایند و به زودی خواهند مرد. سرانجام یکی از دو قورباغه، تسلیم گفته‌های دیگر قورباغه‌ها شد و از تلاش دست برداشت. او به ته گودال پرت شد.

اما قورباغه‌ی دیگر با تمام توان برای بیرون آمدن از گودال تلاش می‌کرد. هر چه بقیه‌ی قورباغه‌ها فریاد می‌زدند که تلاش بیشتر فایده‌ای ندارد، او مصمم‌تر می‌شد تا اینکه عاقبت از گودال بیرون آمد. بقیه‌ی قورباغه‌ها از او پرسیدند: مگر تو حرف‌های ما را نمی‌شنیدی؟ در آن هنگام معلوم شد که قورباغه واقعاً ناشنواست. او در تمام مدت فکر می‌کرد که دیگران او را تشویق می‌کنند!

۱ چرا قورباغه‌ای که ناشنوا بود، موفق شد از گودال خارج شود؟

۲ این داستان دو پیام مهم داشت. به نظر شما آن دو پیام چه بود؟

۳ به نظر شما بهترین عنوان برای این داستان چیست؟ چرا؟

شعر «روباه و زاغ» را به صورت یک قصه بنویسید.

موضوع:

Blank writing area with horizontal lines and decorative floral borders on the sides.

توجه:

- با جمله‌ها و عبارتهای مناسب، نوشته‌ی خود را آغاز کنید.
- ترتیب رویدادهای قصه را رعایت کنید.
- نشانه‌های نگارشی را به کار بگیرید.
- یک بار دیگر نوشته‌ی خود را بخوانید و آن را پاک‌نویس کنید.

درس پنجم

رهایی از قفس

املا و واژه‌آموزی

۱ بیت‌هایی را که کلمه‌های زیر در آنها به کار رفته است از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

طوطیان، شادکام، ارمغان، خطّه

Handwriting practice area with four horizontal lines and decorative pencil icons on the sides.

۲ جدول زیر را با استفاده از کلمه‌های متن درس کامل کنید.

۳ با کلمه‌های زیر، متن را کامل کنید. توجه کنید که هر کلمه دو بار به کار می‌رود.

سالنامه، هفته‌نامه، قولنامه، کتابنامه

پدرم گفت: «دخترم، لای یک کاغذ است؛ آن را برایم بیاور.» وقتی به اتاق کار پدرم رفتم، روی میز کارش کودک و نوجوان را دیدم. خواندن مطالب این برایم بسیار جالب بود. پدرم همیشه آن را برای من می‌خرید. آن را برداشتم و با سرعت صفحاتش را ورق زدم و رسیدم به آخر مجله، شروع کردم به مرور کتاب‌هایی که فهرست آنها در آمده بود. ناگهان با صدای پدرم به خودم آمدم و تازه یادم افتاد دنبال یک کاغذ آمده بودم. کاغذ را از لای برداشتم. بالای کاغذ کلمه‌ی دیده می‌شد. کاغذ را به پدرم دادم و از او سؤال کردم: « یعنی چی؟» پدرم لبخندی زد و گفت: «آفرین دخترم، مثل همیشه چیزی را که نمی‌دانی، می‌پرسی. این کاغذ نوشته‌ای است که هنگام خرید خانه نوشتیم و یک نوع قول و قرار بین فروشنده و خریدار است.»

۱ با کنار هم گذاشتن کلمه‌های داخل کادر، مانند نمونه، کلمه‌ی جدید بسازید.

نمونه: **گران + بها = گران بها**

۲ کلمه‌های زیر را در جدول پیدا کنید و با مداد رنگی دور آنها خط بکشید.

بازرگان ، ثروتمند ، طوطی ، ارمغان ، حبس ، تعجب ، کنیز ، بازگو ، شروع ، باغ

ب	ط	و	ط	ی	ک	ب	ث
ا	ر	م	غ	ا	ن	ا	ر
ز	ظ	ت	ل	ح	ی	غ	و
ر	ژ	ع	ا	ب	ز	ش	ت
گ	ن	ج	م	س	ه	ر	م
ا	چ	ب	ا	ز	گ	و	ن
ن	ض	ص	ن	خ	پ	ع	د

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

هر که نان از عمل خویش خورد منت حاتم طایی نبرد

هر که نان از عمل خویش خورد منت حاتم طایی نبرد

۲ درباره‌ی مثلی که در متن داستان «قدم یازدهم» بود، نقاشی بکشید یا بخشی از آن داستان را که به این مثل مربوط بود، نقاشی کنید.

با توجه به متن درس «**رهایی از قفس**» ترتیب رویدادهای زیر را شماره‌گذاری کنید.

- بازرگان به خانه‌ی خویش بازگشت.
- بازرگان با شرمندگی ماجرا را برایش تعریف کرد.
- بازرگان، طوطی را از پنجره‌ی خانه به باغ انداخت.
- طوطی درباره‌ی سوغاتی‌اش از بازرگان پرسید.
- بازرگان، پیام طوطی‌اش را به طوطیان هندوستان داد.
- طوطی‌اش درست مثل همان طوطی شروع به لرزیدن کرد و در قفس افتاد.
- طوطی که از بند آزاد شده بود، پرواز کرد و روی شاخه‌ی درخت نشست.
- با شنیدن حرف‌های بازرگان، یکی از طوطیان بر خود لرزید و از بالای درخت افتاد.

کتاب‌خوانی

یک کتاب داستان در کلاس بخوانید و رویدادهای آن را به ترتیب بنویسید.

نام داستان :

تصاویر زیر را با یکدیگر مقایسه کنید و پس از بیان شباهت‌ها و تفاوت‌ها، نتیجه را در یک بند بنویسید.

شباهت‌ها:

.....

.....

.....

تفاوت‌ها:

.....

.....

.....

جمع‌بندی:

.....

.....

.....

توجه:

- با دقت به جزئیات تصویرها نگاه کنید.
- شباهت‌ها و تفاوت‌ها را دسته‌بندی کنید.
- پس از مقایسه‌ی شباهت‌ها و تفاوت‌های تصویرها، نوشته را جمع‌بندی کنید.
- خوش خط و پاکیزه، بنویسید.

ایران من

فصل سوم

درس ششم: آرش کمان گیر

درس هفتم: مهمان شهر ما

آرش کمانگیر

۱ با توجه به متن درس‌های پنجم و ششم، جدول را کامل کنید.

			ح		
			ح		
		ح			
		ح			
	ح				

۲ مانند نمونه کامل کنید.

منتظر: انتظار

.....: محکم

.....: تحقیر

.....: نقص

.....: ماهر

جمله‌های متن زیر را جدا کنید و بنویسید هر جمله چه پیامی دارد. مانند نمونه، عمل کنید.

رنگ سَرَم، سبز بَرّاق است. طوق باریک سفیدی بر زیبایی گردنم افزوده است. من در نيزارها و علفزارهای کنار رودخانه‌ها و دریاچه‌ها زندگی می‌کنم. شناگر ماهری هستم. بازی با امواج آب را دوست دارم. حالا مرا شناختی؟ من مرغابی هستم.

پیام جمله	جمله
سبز بودن رنگ سر	رنگ سَرَم، سبز بَرّاق است.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

دست در دست هم دهیم به مهر میهن خویش را کنیم آباد
 دست در دست هم دهیم به مهر میهن خویش را کنیم آباد

۲ جدول را کامل کنید. برخی از خانه‌های جدول، حرف رمز دارند. حروف رمز را به ترتیب شماره‌های آن در خانه‌های زیر قرار دهید تا کلمه‌ی مورد نظر به دست آید.

- ۱ سختی ۲ مخالف قهر ۳ مانند گل ۴ شکیبایی ۵ کسالت آور ۶ صبح زود
 ۷ از جنس فولاد ۸ غمگین و ناراحت ۹ تنومند و قوی ۱۰ موفقیت

کلمه‌ی رمز:

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰

الف) جمله‌های زیر را بخوانید و به کلمه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

در آنجا دست به دعا برداشت و با خدای خود زمزمه کرد.

من جان خود را در تیر خواهم گذاشت و برای سربلندی ایران فدا خواهم کرد.

آرش نام خدا را بر زبان آورد و با همهی توان، کمان را کشید.

در مثال‌های بالا « و » جمله‌ها را به هم پیوند داده است؛ مثلاً در شماره‌ی یک، دو جمله‌ی زیر با حرف « و » به هم وصل شده‌اند. به این ترتیب معنی دو جمله به هم ارتباط پیدا می‌کند. به این حرف، **نشانه‌ی ربط** یا **پیوند** می‌گویند.

در آنجا دست به دعا برداشت.

با خدای خود زمزمه کرد.

ب) از ده سطر اول متن درس « **ارزش علم** » جمله‌هایی را که با نشانه‌ی ربط « و » به هم وصل شده‌اند، پیدا کنید و بنویسید.

.....

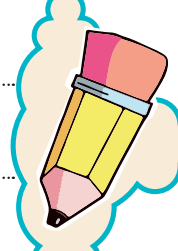
.....

.....

.....

.....

.....

تصویر صفحه ی ۵۹ کتاب فارسی خوانداری (تصویر خوانی و صندلی صمیمیت) را خوب نگاه کنید؛ سپس موضوعی را برای نوشتن انتخاب کنید و در دو بند بنویسید.

موضوع:

Blank writing area with horizontal lines for text.

توجه:

سعی کنید، آنچه را دیده‌اید در نوشته‌ی خود بیاورید.

به درست‌نویسی شکل کلمات و املا، توجه کنید.

نشانه‌های نگارشی را رعایت کنید.

مهمانِ شهر ما

املا و واژه‌آموزی

۱ ابتدا حروف جا افتاده را با مراجعه به متن درس بنویسید، سپس آنها را به ترتیب حروف الفبا مرتب کنید.

نشا... خوش... ال... انت... ار... گو... ا... چ... ره... پاک... ه... هم... مه

.....

۲ جدول زیر را با توجه به متن درس، کامل کنید.

کلمه	حرف
	ط
	ص
	ظ

۳ یک متن بنویسید و سه تا از کلمه‌های زیر را در آن به کار ببرید.

خودآموز،
خودبین،
خودجوش،
خودپسند،
خودکار

۱ کلمه‌ی مورد نظر در هر بخش را پیدا کنید و بنویسید.

(الف)

حروف را به ترتیب کنار هم بچینید و کلمه‌ی جدید بسازید.

حرف اول — حیاط

حرف دوم — مضرب

حرف سوم — خروش

حرف چهارم — نگار

(ب)

حروف را به ترتیب کنار هم بچینید و کلمه‌ی جدید بسازید.

حرف اول — جملات

حرف دوم — امواج

حرف سوم — میعاد

حرف چهارم — تعلیم

حرف پنجم — صداقت

۲ جمله‌های زیر را با کلمه‌ی مناسب، تکمیل کنید.

مشتاقانه، هجوم، مسئولان، استقبال

هریک از ما، لحظه‌شماری می‌کردیم که روز کی می‌رسد؟!

فقط به انبوه جمعیت و عاشقانه‌ی مردم فکر می‌کردم.

برخی از شوق، می‌گریستند و جمعی گوش می‌دادند.

جمله‌های زیر را بخوانید و به کلماتی که مشخص شده است، توجه کنید.

- ایرانیان در برابر تورانیان پایداری می‌کردند؛ **اما** پیروزی بر آنان بسیار مشکل بود.
- در بدن من هیچ نقص و عیبی نیست؛ **اما** خوب می‌دانم چون تیر از کمان رها شود، همه‌ی نیروی من از تن بیرون خواهد رفت.
- آنها همه جای شهر را دنبال شیر کوچولو گشتند؛ **ولی** او را پیدا نکردند.

در مثال‌های بالا کلماتی مانند «**اما**» و «**ولی**» جمله‌ها را به هم وصل می‌کنند؛ مثلاً در جمله‌ی شماره‌ی سه، دو جمله‌ی زیر با «**ولی**» به هم وصل شده‌اند. دقت کنید که مفهوم دو جمله در مقابل هم است.

- آنها همه جای شهر را دنبال شیر کوچولو گشتند.
- او را پیدا نکردند.

کتاب‌خوانی

یک کتاب داستان در کلاس بخوانید و جملاتی که در آن با «**اما**» و «**ولی**» به هم وصل شده‌اند، پیدا کنید و در کادر زیر بنویسید.

نام داستان:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

فرهنگنا بو

فصل چهارم

درس هشتم: درس آزاد

درس نهم: درس آزاد

درس آزاد

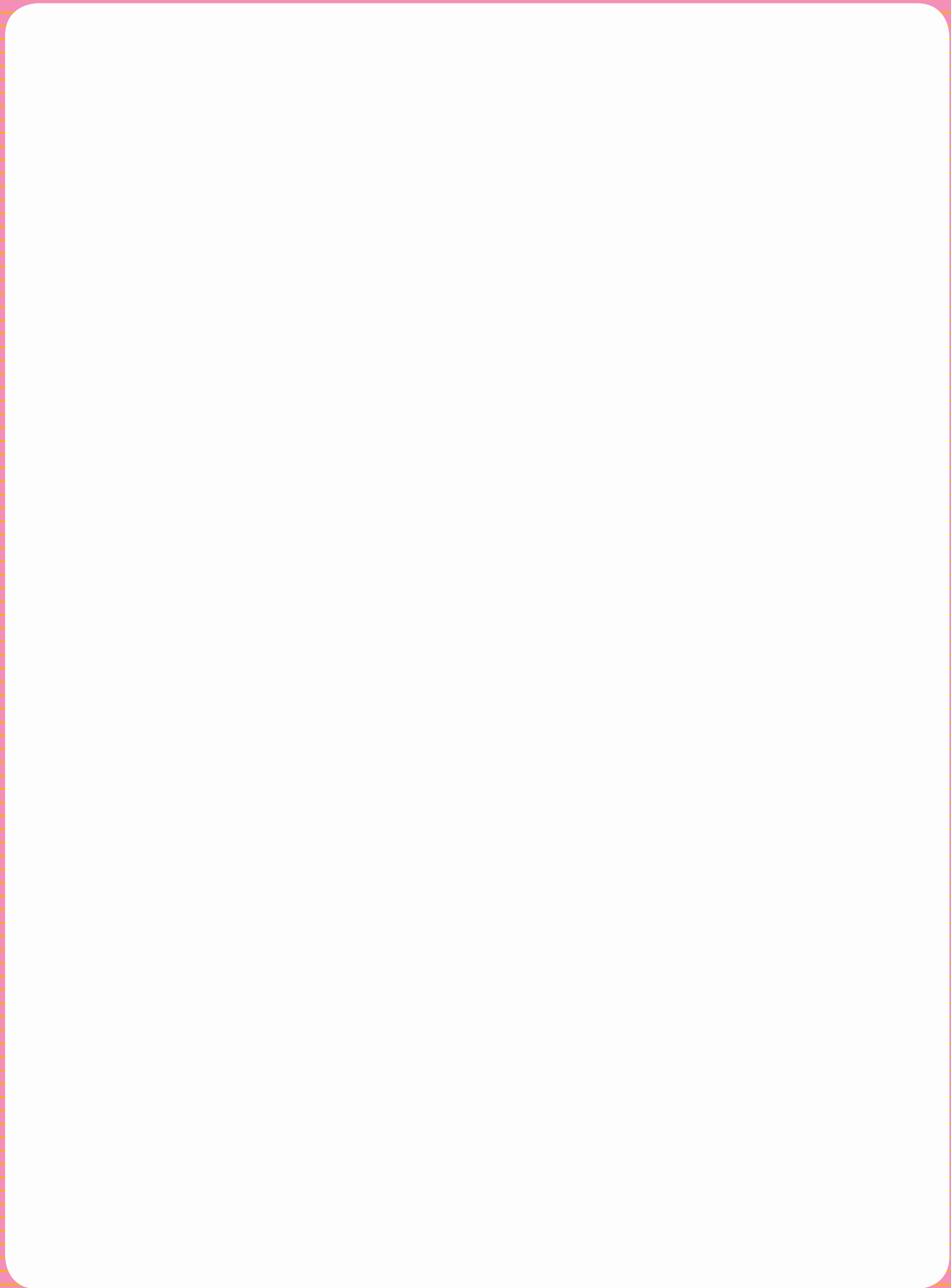
درس هشتم

املا

Blank writing area with horizontal dashed lines for handwriting practice.

A large white rectangular area with rounded corners, containing 20 horizontal dotted lines for writing.

A large white rectangular area with rounded corners, containing 20 horizontal dotted lines for writing.

درس آزاد

درس نهم

املا

Blank writing area with horizontal lines for handwriting practice.

A large white rectangular area with rounded corners, containing 20 horizontal dotted lines for writing.

A large white rectangular area with rounded corners, containing 20 horizontal dotted lines for writing.

ناموران

فصل پنجم

درس دهم: باغچه‌ی اطفال

درس یازدهم: فرماندهِ دل‌ها

درس دوازدهم: اتّفاقِ ساده

باغچه‌ی اطفال

درس دهم

املا و دانش زبانی

۱ با توجه به متن درس، واژه‌ها را کامل کنید.

خــش ---

اـق ---

خـو --

سـرگ ---

اـسـت ---

تـصـ ---

اـط ---

نـمـیـ ---

۲ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

جَبَّار باغچه‌بان پس از پایان دوره‌ی مکتب، نزد پدر بنّایی و قنّادی را یاد گرفت.
پدر او در ساختن مسجد و گچ‌بری استاد بود؛ امّا هیچ یک از این کارها
پرشور و ذهن جویای او را نمی‌کرد. او که در شعله‌ی خدمت به مردم
می‌سوخت، پس از شدن برای آموزگاری به فکر دایر کردن کودکستانی در تبریز
افتاد.

۳ نمودار جمله‌های زیر را رسم کنید.

مهرداد خوابید.

مینا خندید.

حکیم اندیشید.

۱ با توجه به متن درس، کلمه‌هایی که حروف زیر را دارند، پیدا کنید و بنویسید.

۲ پنج جمله از متن درس را، که به نظرتان جالب است، بنویسید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

هر روز و هر شب چون باغبانی

مشغول کار است با مهربانی

هر روز و هر شب چون باغبانی

سر سبز و زیباست باغ دبستان

از تابش این خورشید خندان

سر سبز و زیباست باغ دبستان

از تابش این خورشید خندان

۲ در متن درس، کلمه‌هایی را پیدا کنید که با نشانه‌های داخل بادبادک آغاز شوند
آنها را در دنباله‌های بادبادک‌ها بنویسید.

جمله‌های زیر را بخوانید و به کلمه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

۱ شیر کوچولو از این ماجراها بی‌خبر بود؛ چون قدم یازدهمی را بر نداشته بود.

۲ حرفش را ادامه نداد؛ زیرا خوابش برده بود.

۳ چون کاغذی برای نوشتن نداشت، روی ماسه‌های نرم کنار دریا می‌نوشت.

در مثال‌های بالا کلمه‌هایی مانند «چون» و «زیرا»، جمله‌ها را به هم وصل می‌کنند؛ مثلاً در شماره‌ی یک، دو جمله‌ی زیر با «چون» به هم وصل شده‌اند. دقت کنید که جمله‌ی اول مفهومی را بیان می‌کند و جمله‌ی دوم دلیل آن را می‌گوید.

شیر کوچولو از این ماجراها بی‌خبر بود.

قدم یازدهمی را بر نداشته بود.

در متن درس «باغچه‌ی اطفال» جملاتی را که با «اما»، «ولی» و «زیرا» به هم وصل شده‌اند، پیدا کنید و در کادر زیر بنویسید.

.....

.....

.....

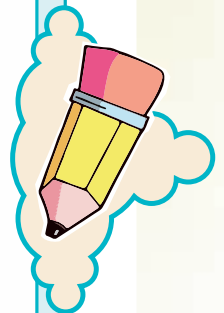
.....

.....

.....

.....

.....

نوشته‌ی زیر را در دو بند ادامه دهید.

«یادم می‌آید، وقتی کلاس اوّل بودم...»

توجه:

- نوشته‌ی خود را با کلمه‌ها و جمله‌های مناسب به پایان ببرید.
- مکان، زمان و جزئیات رویدادها (خاطرات) را بنویسید.
- طوری بنویسید که خواننده بتواند نوشته‌ی شما را به خوبی احساس و درک کند.

درس یازدهم

فرمانده دل‌ها

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی بند دوم درس با خطّ خوش و خوانا بنویسید.

Handwriting practice area with a light blue header and a large blue-bordered box containing ten horizontal dotted lines for writing. Two cartoon pencils are positioned on the left and right sides of the box.

۲ کلمه‌های زیر را با دقت بخوانید. آنهایی را که در متن درس وجود دارد، پیدا کنید و یک بار از روی آنها بنویسید.

نفوذ، مقابله، فاصله، کنجکاو، شجاعت، بی‌وقفه، معتدل، حالت، ارمغانی، وحشت، همتا، سقا، سقوط

۳ با هر یک از کلمه‌های زیر، یک جمله‌ی جدید و مناسب بنویسید.

وصف ناپذیر
تسخیر ناپذیر
خستگی ناپذیر

۱ بند سوم درس را با دقت بخوانید و کلمه‌هایی که صدای « ز » دارند، پیدا کنید و بنویسید.

.....

.....

.....

۲ اکنون کلمه‌های نوشته شده را با توجه به شکل‌های مختلف صدای « ز » دسته‌بندی کنید.

.....

.....

.....

۳ با توجه به متن درس، کلمه‌های پنهان شده در جدول را پیدا کنید و بنویسید.

د	م	ر	خ	ص	ی	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
ت	س	و	ص	ف	ن	
ج	ر	چ	گ	ط	ا	
ع	م	ج	ا	ش	ب	
م	ق	ذ	ی	ل	ذ	
ل	ا	ف	ت	ح	ی	
ی	ب	و	ص	غ	ر	
ا	ل	ژ	ر	ی	ک	
ت	ه	ع	ف	ث	پ	
م	ظ	ل	و	م	ض	

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

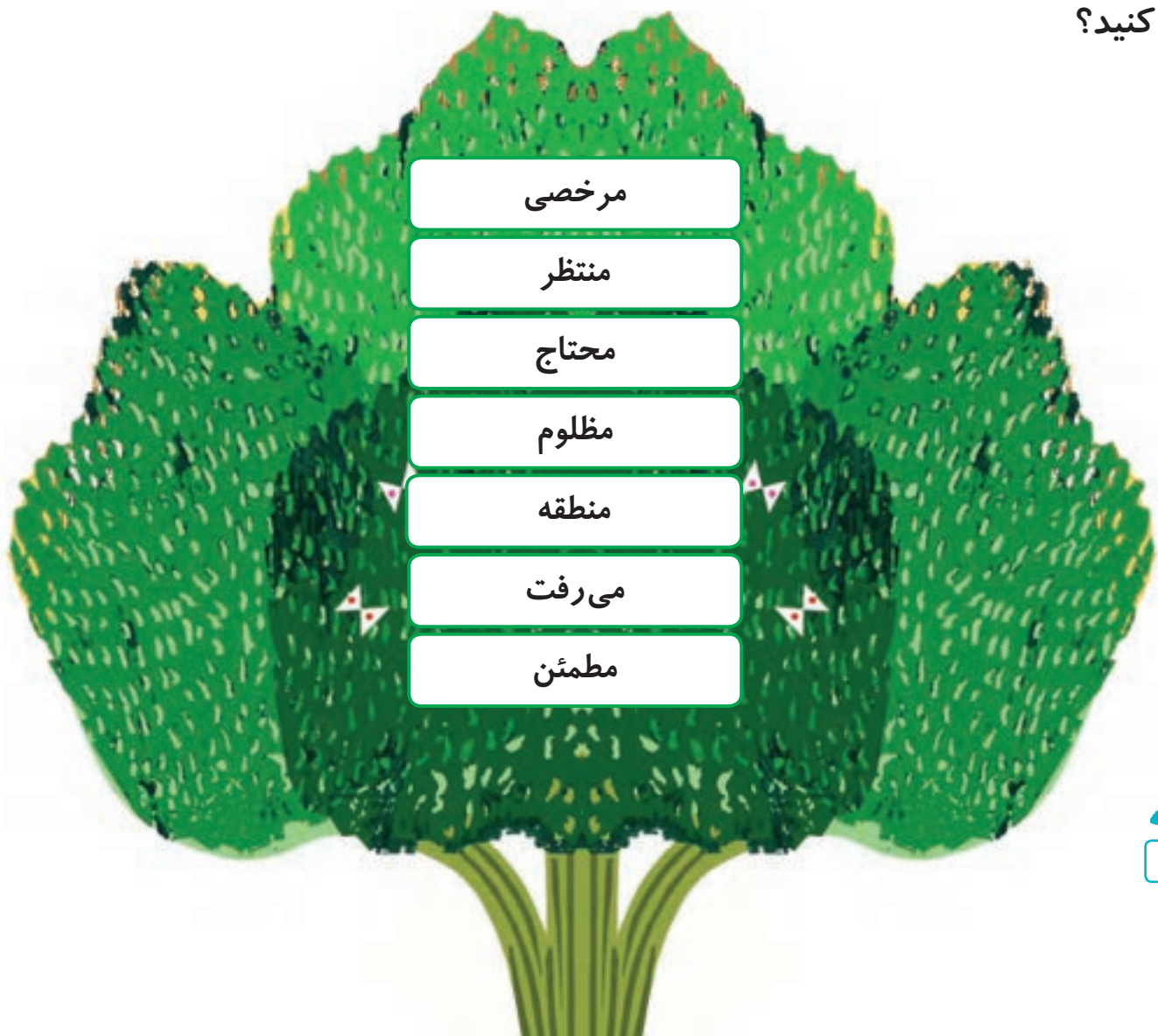
گاه اوج خنده‌ی ما گریه است گاه اوج گریه‌ی ما خنده است

گاه اوج خنده‌ی ما گریه است گاه اوج گریه‌ی ما خنده است

گریه دل را آبیاری می‌کند خنده یعنی این که دل‌ها زنده است

گریه دل را آبیاری می‌کند خنده یعنی این که دل‌ها زنده است

۲ در جدول زیر، یک کلمه با کلمه‌های دیگر فرق دارد. آیا می‌توانید آن را پیدا کنید؟

متن زیر را بخوانید و جاهای خالی را با یکی از کلمه‌های داده شده پر کنید. توجه داشته باشید که برخی از این کلمه‌ها معنی یکسانی دارند.

چون - و - ولی - زیرا - اما

قصه‌ی باد شمال و خورشید

یک روز صبح، « باد » و « خورشید » اسب‌سواری را دیدند که شنلی نو داشت خیلی به آن می‌نازید. باد گفت: «می‌بینی آن مرد شنل زیبایی بر دوش افکنده است؛ اگر من بخواهم به آسانی می‌توانم شنل را از دوشش بردارم.» خورشید گفت: «فکر نمی‌کنم بتوانی، من می‌توانم. می‌خواهی امتحان کنیم.»

باد با تمام قدرتش وزید؛ فایده‌ای نداشت؛ اسب‌سوار شنلش را تنگ‌تر و محکم‌تر به دور خود پیچید.

خورشید گفت: «حالا نوبت من است.» سپس گرمی ملایمی پراکند که حشرات را به زمزمه و گل‌ها را به شکفتن واداشت.

اسب‌سوار به رودخانه رسید، لباس را از تنش در آورد به شنا مشغول شد گرمش شده بود می‌خواست خنک شود.

خورشید رو به باد کرد و گفت: « دیدی چگونه چیزی را که تو با تمام قدرت نتوانستی انجام دهی، من با گرمی و ملایمت به دست آوردم؟ »

پس از درک ارتباطِ تصویرها، داستانی برای آن بنویسید.

موضوع:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توجه:

نوشته، شروع مناسبی داشته باشد.

ترتیب رویدادها، رعایت شود.

پاکیزه و خوش خط بنویسید.

نشانه‌های نگارشی را در جاهای مناسب به کار بگیرید.

درس دوازدهم

اتِّفَاقِ سَادِه

املا و دانش زبانی

۱ کلمه‌هایی را که آخر آنها صدای / ه / است در متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۲ با توجه به متن درس، کلمه‌های دو نقطه‌ای را پیدا کنید و بنویسید.

Blank writing area with a dotted line for handwriting practice.

Blank writing area with a dotted line for handwriting practice.

۳ نمودار جمله‌های زیر را رسم کنید.

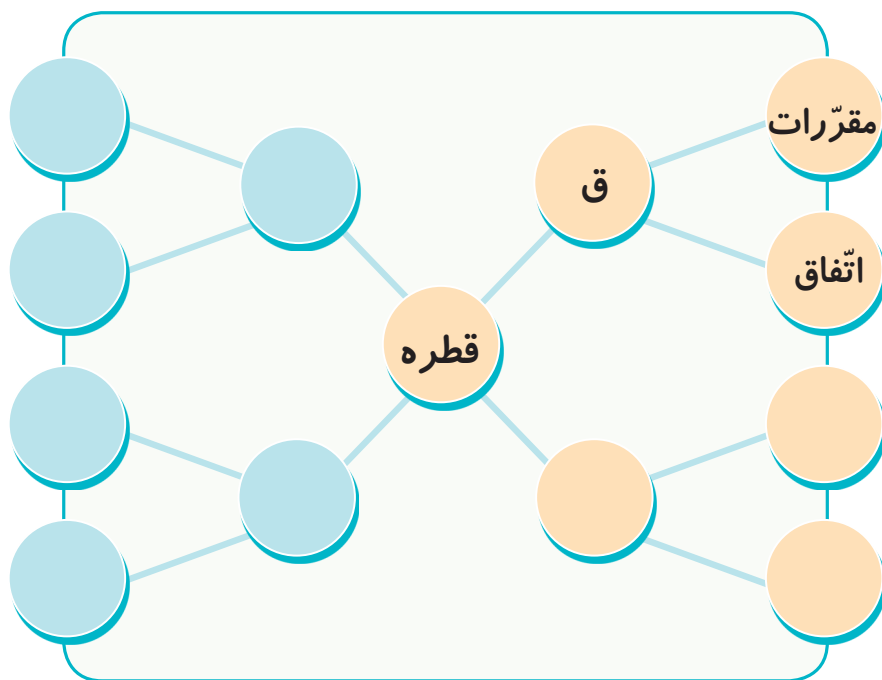
حکیم دانا اندیشید.

دختر کوچولو خوابید.

معلم مهربانم خندید.

۱ ابتدا، حروف کلمه‌ی نوشته شده را جدا کنید؛ سپس مانند نمونه برای هر حرف، دو کلمه بنویسید.

۲ پانزده کلمه‌ی جدید، که در کتاب «مطالعات اجتماعی» خوانده‌اید، بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

تو را می توان چون گل و سبزه بو کرد
چه راحت چه ساده به سوی تو رو کرد

تو را می توان چون گل و سبزه بو کرد
چه راحت چه ساده به سوی تو رو کرد

۲ در هر ستون به جای حرف اول، دوم و سوم کلمه‌ی «موش»، یک حرف جدید بنویس تا کلمه‌های معنی داری ساخته شود.

موش	ش	و	م	موش	ش	و	م	موش	ش	و	م
.....	و	م	ش	م	ش	و
.....	و	م	ش	م	ش	و
.....	و	م	ش	م	ش	و
.....	و	م	ش	م	ش	و

داستان زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

یکی از غلامان امیر نوح سامانی سراسیمه نزد بوعلی سینا آمد و گفت: «امیر در حال مرگ است. پزشکان بسیاری برای او آورده‌اند؛ **اما** آنها نتوانستند او را درمان کنند. اکنون برای درمان **او** شما را احضار کرده‌اند». بوعلی به سرعت خود را به بالین بیمار رساند و پس از معاینه‌ی او دستور داد داروهایی تهیه کنند و خود، شب و روز در کنار بستر ماند. دوازده روز گذشت و معالجات همچنان ادامه داشت تا اینکه امیر سلامت خود را به دست آورد و اندک اندک از بستر برخاست.

یک روز امیر رو به بوعلی کرد و گفت: «تو زندگی‌ام را به من باز گرداندی، هرچه می‌خواهی بگو تا به تو بدهم». بوعلی گفت: «من به مال و ثروت علاقه‌ای ندارم فقط از شما می‌خواهم اجازه‌ی ورود به کتابخانه‌ی دربار و استفاده از آن را به من بدهید». امیر با تعجب پرسید: «فقط همین؟!» بوعلی گفت: «برای من استفاده از کتابخانه از همه‌ی ثروت‌های دنیا بالاتر است».

۱ کلمه‌ی «**او**» در سطر سوم به چه کسی اشاره دارد؟

۲ چرا نویسنده در سطر دوم کلمه‌ی «**اما**» را به کار برده است؟

۳ چرا نویسنده در سطر چهارم «**و**» را به کار برده است؟

۴ این داستان دو پیام مهم داشت. آن دو پیام چه بود؟

۵ به نظر شما بهترین عنوان برای این داستان چیست؟ چرا؟

به تصویر صفحه‌ی ۶۹ فارسی خوانداری با دقت نگاه کنید. از زبان جوجه‌های لانه‌ی پرنده، متنی در سه بند بنویسید.

A large rectangular writing area with a light blue border. The area contains ten horizontal dotted lines for writing. On the left and right sides of the writing area, there are vertical decorative borders featuring colorful flowers and leaves.

توجه:

- به جزئیات تصویر (رنگ، نور، جهت، حرکت، سایه و...) خوب نگاه کنید.
- با انتخاب کلمات مناسب، احساس و عاطفه‌ی خود را درباره‌ی این تصویر آشکار کنید.
- نشانه‌های نگارشی را به کار بگیرید.
- پاکیزه و خوش خط بنویسید.

راه زندگی

فصل ششم

درس سیزدهم: لطفِ حق

درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟

درس پانزدهم: شیر و موش

لطف حق

درس سیزدهم

املا و واژه‌آموزی

۱ با توجه به جای نشانه‌های هر کلمه، مانند نمونه کلمه بسازید.

نمونه:

۲ کلمه‌هایی را که یکی از نشانه‌های «ه» و «ح» دارند از متن درس پیدا کنید و

بنویسید.

۳ هر یک از کلمه‌های زیر را در جای خالی مناسب بنویسید.

گرداگرد - دمام - سراسر - لبالب

هنگام ورود امام، خیابان‌های مسیر استقبال از جمعیت مشتاق بود. مردم از اینکه پس از پانزده سال دوری، می‌توانستند امام را در جمع خود ببینند، شور و شادی بودند. بالاخره هواپیمای امام بر دل‌های عاشق فرود آمد. وقتی امام آمدند، مردم او حلقه زدند. صدای تکبیر از هر سو شنیده می‌شد.

۱ متن زیر را با استفاده از کلمه‌های داده شده، کامل کنید.

طغیان - باطل - ربّ جلیل - عشق - اندوه - عدل

مادر حضرت موسی به فرمان وی را به رود نیل انداخت و با و نگرانی به فرزندش نگاه کرد. در این هنگام وحی آمد: «نگران نباش! شیوهی ما و بنده‌پروری است. رود بدون فرمان ما نخواهد کرد. فرزندت را به ما بسپار.»

۲ کلمه‌های جدول را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

گفتم به گوش باغ، این نقش‌ها از کیست پیداست استاد است، نقاشی اش عالی است

گفتم به گوش باغ، این نقش‌ها از کیست پیداست استاد است، نقاشی اش عالی است

.....

۲ حروف این کلمات را در جدول رنگ بزنید؛ سپس با حروف باقیمانده، یک کلمه‌ی معنادار بنویسید که در درس آمده باشد.

گفته - رب - خرد - عشق - عدل - موج - چه - حکم - بسپرد

ح	چ	ج		ت	پ	ب	ا
ش	س			ر		د	خ
ق	ف	غ	ع		ط		
ی	ه	و	ن	م	ل	گ	ک

کلمه :

الف) جمله‌های زیر را بخوانید و به کلماتی که مشخص شده است، توجه کنید.

ابتدا در شهر مرند اقامت گزیدم و در مدرسه‌های این شهر به معلمی پرداختم؛ سپس به تبریز رفتیم.

برای مادر شیر کوچولو آب و غذا می‌گذاشت؛ بعد هم در قفس را می‌بست و می‌رفت.

نرگس آب پاش پلاستیکی قرمز را برمی‌دارد و پر از آب می‌کند؛ بعد به طرف من می‌آید.

نخستین کار این مسافران از راه رسیده، این است که لانه‌های سال گذشته‌ی خود را ببابند.

سپس اگر آسیب دیده باشند، آنها را مرمت کنند و اگر خراب شده باشند از نو بسازند.

در مثال‌های بالا کلمه‌های «سپس» و «بعد» مفهوم جمله‌ها را به هم پیوند داده است. این

کلمه‌ها ترتیب زمانی را نشان می‌دهند؛ مثلاً در جمله‌ی شماره‌ی یک، نویسنده اول در شهر «

مرند» بوده است و بعد به «تبریز» رفته است.

ب) از متن «قدم یازدهم» و «انتظار» جمله‌هایی را که مفهوم آنها با کلمه‌های «سپس»

و «بعد» به هم وصل شده است، پیدا کنید و بنویسید.

.....

.....

.....

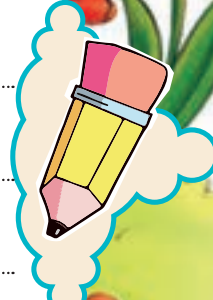
.....

.....

.....

.....

.....

داستان شعر «لطف حق» یا شعر «امید» (بخوان و حفظ کن) را بنویسید.

Blank writing area with horizontal lines and decorative floral borders on the sides.

توجه:

- داستان شروع مناسبی داشته باشد.
- پیام یا محتوای شعر، حفظ شود.
- نشانه‌های نگارشی در جای مناسب، استفاده شود.
- داستان با جمع‌بندی مناسبی، پایان یابد.
- نوشته‌ی خود را پاک‌نویس کنید.

ادب از کجایم؟

درس چهاردهم

املا و دانش زبانی

۱ از روی بخش اول درس با خط خوانا و زیبا بنویسید.

۲ کلمه‌هایی را که در یک گروه قرار دارند، دسته‌بندی کنید.

نمونه: ادب، آداب، مؤدب

عالم	عطار	منظور	علم
معطر	نظر	معلوم	ناظر
عطر			

۳ نمودار جمله‌های زیر را رسم کنید.

سعید گل را چید.

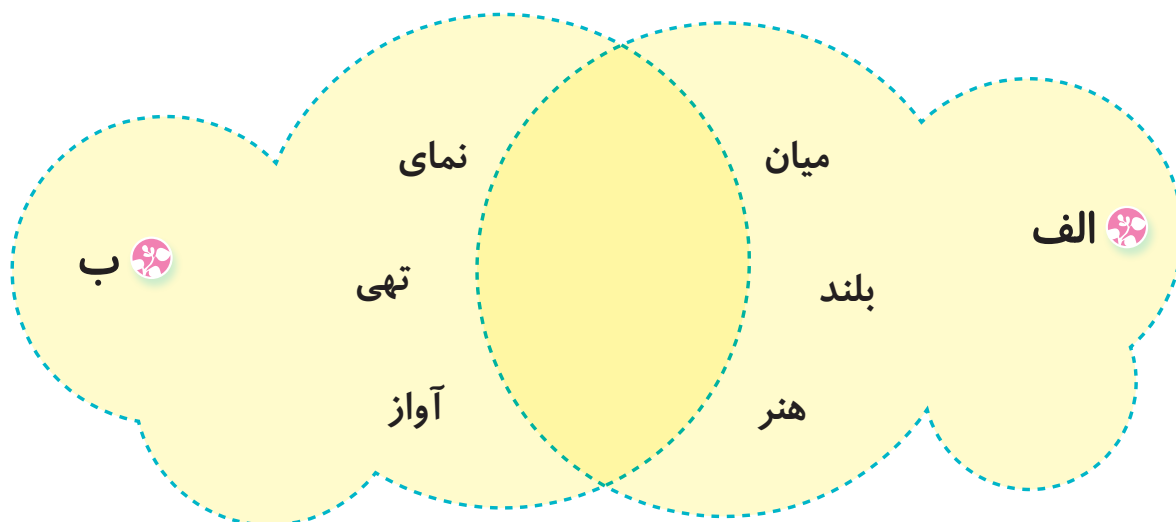
مریم داستان را خواند.

مادرم غذا را پخت.

۱ با توجه به متن درس، کلمه‌های گروه « الف » را با کلمه‌های گروه « ب » ترکیب کنید و کلمه‌ی جدید را در قسمت میانی بنویسید.

کلمه‌های جدید

۲ حرف اوّل هر گروه از کلمه‌های زیر را به ترتیب کنار هم قرار دهید؛ یک کلمه از متن درس به دست می‌آید؛ آن را بنویسید.

	سعدی - عمل - یکدیگر
	غمگین - اتفاقاً - زندگانی - بیلاق
	لحظه - قافله - منتظر - افروز - نشاط

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

ای مادر عزیز که جانم فدای تو قربان مهربانی و لطف و صفای تو

ای مادر عزیز که جانم فدای تو قربان مهربانی و لطف و صفای تو

هرگز نشد محبت یاران و دوستان همپایه‌ی محبت و مهر و وفای تو

هرگز نشد محبت یاران و دوستان همپایه‌ی محبت و مهر و وفای تو

۲ در جدول زیر، یک کلمه با کلمه‌های دیگر فرق دارد. آیا می‌توانید آن را پیدا

کنید؟

طلب - مطلوب - عالم - طالب

بادب - باهوش - بامزه - بی‌عمل

زنبور - شیر - زرافه - فیل

اندوخت - بی‌عسل - آموخت - گفت

سعدی - لقمان - ماند - جامی

الف) جمله‌های زیر را بخوانید و به کلمه‌هایی که مشخص شده است، توجه کنید.

اول، بهار زیبا و دل‌انگیز قلم به دست گرفت.

دومین نقاش، تابستان گرم، دست به کار شد.

نقاش سوم، پاییز برای کار خود، رنگ‌های آتشین انتخاب کرد.

جمله‌های بالا از متن درس «آفریدگار زیبایی» انتخاب شده است. کلمه‌های «اول»،

«دومین» و «سوم» باعث می‌شود مطالب کلّ متن به هم ارتباط پیدا کند. این کلمه‌ها ترتیب

زمانی را نشان می‌دهند. کلمه‌هایی مانند «نخست»، «ابتدا» و «آخر» هم از این قبیل هستند.

ب) یکی از متن‌های کتاب علوم یا مطالعات اجتماعی را، که در آن کلمه‌هایی

مانند «اول»، «دومین»، «سوم»، «نخست»، «ابتدا» و «آخر» به کار رفته است، بخوانید و

جمله‌هایی را که این کلمه‌ها در آن است، پیدا کنید و در زیر بنویسید.

سیر و موش

درس پانزدهم

املا و واژه‌آموزی

۱ هر گروه از کلمه‌های زیر را به طور مناسب به هم وصل کنید و در جدول قرار دهید.

اتصال با «ی»	موش، بازیگوش پنجه، صیّاد کله، موش شاه، وحوش بیشه، خفته روز، دگر	اتصال با « = »
.....	
.....	
.....	

۲ مانند نمونه کلمه‌هایی را از متن پیدا کنید که آهنگ آنها مانند واژه‌ی نوشته شده باشد.

.....	گوش	باز	گاز
.....	غازی	شیر

۳ متنی بنویسید که حداقل چهار کلمه از کلمه‌های زیر در آن به کار رود.

چمن‌زار - نمک‌زار - نی‌زار - گندم‌زار - سبزه‌زار - گل‌زار

.....

.....

.....

.....

۱ با توجه به راهنمایی‌های کنار هر ردیف، کلمه‌های مناسب را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

کلمه‌هایی که « ح » دارند	کلمه‌هایی که « ف » دارند	کلمه‌هایی که « س » دارند	کلمه‌هایی که « غ » دارند	کلمه‌هایی که « ص » دارند	کلمه‌هایی که « ر » دارند

۲ در هر ردیف یک کلمه با بقیه فرق دارد؛ آن را بنویسید.

	صید، صیاد، خلاص
	متغیر، مغفرت، تغییر
	حاصل، حول، محصول

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

نستوه و مقاوم و قوی باش محکم چو بنای کوه الوند

نستوه و مقاوم و قوی باش محکم چو بنای کوه الوند

قدرتوبه دانش است و فرهنگ در صدر نشسته هر هنرمند

قدرتوبه دانش است و فرهنگ در صدر نشسته هر هنرمند

۲ درباره‌ی مثلی که در شعر «شیر و موش» بود، نقاشی بکشید.

متن زیر را بخوانید و جاهای خالی را با یکی از این کلمه‌ها پر کنید. توجه داشته باشید که برخی از این کلمه‌ها، معنای یکسانی دارند و تکراری هستند.

ابتدا، بعد، سپس، نخست، آخر، اول، دوم

پوره‌ی سیب‌زمینی در کلاس.....

مواد لازم برای چهار نفر:

۱- سیب‌زمینی ۴ عدد

۲- شیر ۱ لیوان

۳- نمک به میزان لازم

..... سیب‌زمینی‌ها را می‌شوید و در یک ظرف آب می‌ریزید و روی حرارت مستقیم می‌گذارید تا پخته شود. در مرحله‌ی سیب‌زمینی‌های پخته شده را پوست می‌کنید آنها را کاملاً می‌کوبید تا به شکل خمیر در آید. در نمک و شیر را به سیب‌زمینی اضافه می‌کنید و آنها را مخلوط می‌کنید. حالا پوره‌ی سیب‌زمینی خوش‌مزه و مقوی آماده است.

اکنون که طرز تهیه‌ی پوره‌ی سیب‌زمینی را یاد گرفتید، یادتان نرود همراه دوستانتان آن را در کلاس خود آماده کنید و نوش جان نمایید.

نوشته‌ی زیر را ادامه دهید و در دو یا سه بند کامل کنید:

«روزی با دوستم گفت‌وگو می‌کردم. در میان حرف‌ها، او به‌نام این فصل کتاب فارسی «راه زندگی»، اشاره کرد و از من پرسید: «راستی چه راه‌هایی برای بهتر زندگی کردن می‌شناسی؟» یا «برای آینده‌ی بهتر، چه کارهایی باید بکنیم؟»

من کمی با خودم فکر کردم و نفسی کشیدم و گفتم:...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توجه:

- 🍎 سعی کنید ارتباط بندهای نوشته با بخش آغاز آن، حفظ شود.
- 🍌 نشانه‌های نگارشی را بجا و مناسب به کار بگیرید.
- 🍇 با جمله‌ها و عبارتهای مناسب، نوشته را به پایان برسانید.

فصل هفتم

درس شانزدهم: پرسشگری

درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند

درس شانزدهم

پرسشگری

املا و دانش زبانی

۱ ده کلمه که به نظر شما مهم‌اند از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۲ زیر شکل صحیح کلمه‌های داخل کمانک، خط بکشید.

الف) دانشمندان، دشمن سرسخت (جهل - جحل) و دوستدار دانش هستند.
ب) ابوریحان بیرونی واپسین لحظات زندگی خود را (می‌گزرانید - می‌گذرانید).
پ) بعضی‌ها به دنبال موجودات عجیب و (قریب - غریب) فضایی هستند.

۳ نمودار جمله‌های زیر را رسم کنید.

دوستم توپ را از فروشنده گرفت.

مسعود گل را از گل‌فروشی خرید.

۱ مانند نمونه کامل کنید.

		د	
	دانشمند		
		ق	دقّت
	قهرمان		
		ت	
	تحقیق		
حالت			
فضا			

۲ با توجه به متن درس، جاهای خالی را پر کنید.

ابوریحان بیرونی، یکی از بزرگ‌ترین و فیلسوفان ایرانی بود و همه‌ی زندگی او در و تحقیق و دانش‌اندوزی گذشت. این دانشمند بزرگ به علّت می‌اندیشید و به کشف چیزهای ناشناخته می‌ورزید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

حمد بر کردگار یکتا باد که مرا شوق درس خواندن داد

حمد بر کردگار یکتا باد که مرا شوق درس خواندن داد

.....

در سر من هوای درس نهاد در دل من محبت استاد

در سر من هوای درس نهاد در دل من محبت استاد

.....

۲ پاسخ هر سؤال را در خانه‌ی خود در جدول بنویسید.

- ۱ به سؤالات می‌دهیم.
- ۲ کسی که انتظار می‌کشد.
- ۳ آسان نیست.
- ۴ روزها در آسمان می‌بینیم.
- ۵ موش دارد، موش هم گوش دارد.
- ۶ مخالف بلند است.
- ۷ نام دانشمندی که در درس آمده است.
- ۸ مهر و محبت مادر به فرزند
- ۹ علم حساب
- ۱۰ نیرومند

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱

متن زیر را بخوانید و به سؤال‌های آن پاسخ دهید.

کودکان سرمایه‌های اصلی هر کشورند. آنان، آینده‌ی کشور خود را می‌سازند و سبب پیشرفت آن می‌شوند. وقتی در کشوری جنگ می‌شود یا سیل به راه می‌افتد یا زلزله می‌آید، کودکان بیشتر از همه صدمه می‌بینند؛ زیرا نمی‌توانند به تنهایی با رنج‌ها و مشکلات مبارزه کنند. برای کمک به این کودکان آسیب‌دیده، سازمان‌های گوناگونی به وجود آمده‌اند که معروف‌ترین آنها «یونیسف» نام دارد. یونیسف یک سازمان جهانی وابسته به سازمان ملل متحد است. این سازمان تلاش می‌کند تا کودکان محروم، زندگی بهتری داشته باشند. بخشی از پیمان جهانی حقوق کودک عبارت است از:

کودکان حق دارند با فرهنگ کشورهای دیگر آشنا شوند و با همه‌ی کودکان جهان در زمینه‌ی صلح و دوستی همکاری کنند.

هر کودک حق دارد آزادانه فکر خود را به دیگران بگوید؛ بنویسد و از نظرهای دیگران بهره‌مند شود به شرط اینکه حقوق دیگران را محترم بشمارد.

هیچ کس حق ندارد کودکان را به کارهایی وادارد که مناسب سن آنها نیست. باید شرایط مناسبی ایجاد کرد که کودکان بتوانند محیط و طبیعت اطراف خود را بشناسند و برای حفظ محیط زیست خود تلاش کنند.

۱ چرا کودکان سرمایه‌های اصلی کشورها هستند؟

۲ چرا نویسنده در سطر سوم کلمه‌ی «زیرا» را به کار برده است؟

۳ کلمه‌ی «آنها» در سطر چهارم به چه کسی اشاره دارد؟

۴ چرا نویسنده در سطر هفتم کلمه‌ی «و» را به کار برده است؟

۵ به نظر شما بهترین عنوان برای این متن چیست؟ چرا؟

یکی از موضوع‌های زیر را انتخاب کنید و با استفاده از «روش پرسشگری» درباره‌ی آن بنویسید:

دوست دارم دانشمند شوم ■ اگر پزشک بشوم ... ■ زندگی یکی از دانشمندان ■ محلّ زندگی من

A large rectangular writing area with a light blue border. The area contains ten horizontal dotted lines for writing. On the left and right sides of the writing area, there are vertical decorative borders featuring colorful flowers and leaves.

توجه:

- 🍎 موضوعی را که دوست دارید، انتخاب کنید.
- 🍌 چند پرسش درباره‌ی موضوع، بنویسید.
- 🍇 پاسخ پرسش‌ها را بنویسید.
- 🍉 پاسخ‌های نوشته شده را به ترتیب، شماره گذاری کنید.
- 🍋 نوشته را بازنگری و پاک‌نویس کنید.

املا و واژه‌آموزی

۱ برای هر یک از شکل‌های صدای «س» دو کلمه از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۲ از روی بند پنجم درس با خطّ خوانا و زیبا بنویسید و زیر کلمه‌هایی که برای اولین بار با آن روبه‌رو شده‌اید، خط بکشید.

۳ با اضافه کردن اجزای زیر به کلمه‌ی مناسب، کلمه‌های جدید بسازید.

		نده	زار	
		شوره	دو	گل
		شالی	یاب	جوی

۱ ابتدا حرف دوم هر کلمه را مشخص کنید؛ سپس با کنار هم قرار دادن آنها کلمه‌ای بسازید.

عکس - فاصله - قرار - حتی - حاضر - بعد -
کتابخانه - شیشه - تازه - براق - حیاط

مهتاب - دوست - مشغول - لمس -
صندوق - صدای معلم

۲ الف) پنج جمله از متن درس را که به نظر شما ارزش املائی دارند، انتخاب کنید.
ب) در گروه‌های دو نفره قرار بگیرید.
پ) از جمله‌های انتخابی خود به هم گروهی‌تان املا بگویید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

کودکی گفت من چه کار کنم
تا به آن کار افتخار کنم

گفتمش علم و معرفت آموز
تا شبِ محنت توگرد روز

۲ هر دسته از کلمه‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

برگ
درخت
شاخه

مدرسه
حیاط
کلاس

ثانیه
ساعت
دقیقه

شهر
خیابان
کوچه

با توجه به متن درس «**مدرسه‌ی هوشمند**»، ترتیب رویدادهای زیر را شماره‌گذاری کنید.

آن روز بچه‌ها به کمک نرم‌افزار آموزشی، تمرین‌های درس را انجام دادند. آنها از کتابخانه و آزمایشگاه مجازی هم استفاده کردند.

وقتی وارد حیاط مدرسه شد، صدای شادی بچه‌ها او را به یاد دوستانش انداخت.

رایانه‌ای روی میز معلم بود و چیزی هم از سقف به تخته‌ی سفید جلوی کلاس نور می‌تاباند.

جلوی در کلاس، روی دیوار صفحه‌ای رنگی، شبیه گوشی‌های همراه لمسی بود که بچه‌ها دستشان را روی آن قرار می‌دادند و بعد وارد کلاس می‌شدند.

۱ مهتاب پس از بیرون آمدن از خانه، نفس عمیقی کشید و از هوای دلنشین بهاری لذت برد.

کتاب‌خوانی

یک کتاب داستان در کلاس بخوانید و مانند فعالیت بالا، رویدادهای آن را به ترتیب بنویسید.

نام داستان :

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

یکی از موضوع‌های زیر را انتخاب کنید و آن را در دو صفحه یا چند بند بنویسید.

اگر اشیا می‌توانستند با من حرف بزنند.

چنین روزی در چند صد سال آینده

اگر ویروس کُشی در دلم داشتم.

با یکی از دانشمندان به صورت خیالی، گفت‌وگو کنید.

دوست دارید، چه چیزی را اختراع کنید؟

موضوع:

Blank writing area with horizontal lines for text.

A large rectangular writing area with a light blue border and ten horizontal dotted lines for writing. On the left and right sides, there are vertical decorative strips featuring colorful flowers and leaves.

توجه:

- ارتباط میان بندهای نوشته با موضوع، حفظ شود. 🌸
- نشانه‌های نگارشی، درست و بجا به کار گرفته شود. 🌸
- جمع‌بندی مناسبی در پایان آورده شود. 🌸
- پس از بازنگری، پاک‌نویس شود. 🌸

